

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan pdf).

Viite:

Läspä, O. & Lauhanen, R. 2020. Digitalisaatiosta apua valuma-alueiden määrittämiseen. Maaseudun Tulevaisuus 25.9.2020, 9.

Digitalisaatiosta apua valuma-alueiden määrittämiseen

Maaperästä huuhtoutuu luon-
taisesti vesistöihin ravinteita
ja kasvillisuuden hajoamisessa
syntyvää eloperäistä ainetta
niin sanotusti luonnonhuuh-
toutumana. Tämä on oleellinen
osa vesistöjen energia- ja ra-
vinnetaloutta ja siten välttämä-
töntä vesielöstölle. Valitetta-
vasti tämä luonnonhuuhtouma
tahtoo herkästi unohtua muun
muassa Itämeren kuormitusta
ja sen syitä arvioitaessa.

Huittisissa suurtulvat veivät
heinälatoja ja lantaa pelloilta
jokien jo 1700-luvulla. Vuoden
1899 suurtulva oli tuoda tukit
Lauhasen talon ikkunoista
sisään Huittisten Lauhassa.
Ihmisen toimien vuoksi huuh-
toutuminen on lisääntynyt
merkittävästi metsäojitusten
myötä ja pelloilta erityisesti
kasvukauden ulkopuolella sekä
pintavaluntana että salaojien
kautta.

Ilmastonmuutokseen ei
ennusteiden mukaan helpota
asiaa, vaan sen ennustetaan

koettelevan muun muassa
suomalaista ruuantuotantoa
entistä enemmän äärevöityvi-
ne sääoloineen ja lisääntyvine
talvisateineen. Ravinnehuuh-
toutumia voidaan vähentää
erilaisilla toimenpiteillä, mutta
ne pitää pystyä kohdentamaan
ja mitoittamaan oikein.

Valuma-alueella tarkoitetaan
aluetta, jolle satanut vesi
kerääntyy ja kulkeutuu
maapinnan muotojen ja ojien
ohjaamana tiettyyn paikkaan.
Perinteisesti valuma-alue-
suunnittelua ja kertyvien
vesimäärien arviointia on tehty
maastokäynnin ja kartta-
harjoituksina.

Seinäjoen ammattikorkea-
koulun Ruoka-yksikkö toteutti
Manner-Suomen maaseutuoh-
jelman Valumavesihanketta
yhdessä alan toimijoiden kans-
sa pääosin Etelä-Pohjanmaan
ely-keskuksen, Salaojituksen
Tukisäätiön ja yksityisten
tahojen rahoituksella.

Entisten turve- tuotantoalueiden jälkikäyttö korostuu jatkossa.

Hankkeen tarkoituksena
oli jalkauttaa uusia digitaalisia
työkaluja viljelijöiden avuksi.
Hankkeessa havaittiin, että
Suomen Metsäkeskus ja Ym-
päristökeskus ovat kehittäneet
toimivia ja helpokäyttöisiä
karttopohjaisia paikkatieto-
palveluja helpottamaan
valuma-alueiden sekä niiden
pinta-alojen ja vesimäärien
arviointia.

Metsäkeskuksen sovellus
on nimeltään Valuma-alueen
määritys-työkalu ja Suomen
Ympäristökeskuksen VALUE-
valuma-alueen rajaustyökalu.
Nämä kaksi eroavat toisistaan

siten, että Metsäkeskuksen
työkalussa purkupiste voidaan
valita vapaasti, minkä jälkeen
ohjelma näyttää ja rajaa sen
alueen, jolta vedet valuvat
kyseisen pisteen kautta. Ympä-
ristökeskuksen työkalu taas on
parhaimmillaan määritettäessä
valuma-aluetta tiettyyn uoman
kohtaan tai suurempaan vesis-
töön.

Paikkatietopalvelujen avulla
laskeutusaltaiden, kosteikko-
jen ja pintavalutuskenttien
kokojen määrittäminen on
entistä helpompaa. Vaikka
palveluita onkin suunnattu
ensisijaisesti vesiensojelu-
hankkeiden parissa toimiville,
niiden avulla myös yksittäisen
maanomistajan on helpompi
nähdä valuma-alue kokonai-
suutena sen yhden peltosaran
tai metsäkuivion sijaan. Tällöin
vesistönsuojelutoimenpiteitä
on helpompi kohdentaa kus-
tannustehokkaasti ja vesien-
sojeluksellisesti oikealla tavalla.

Energiaturvetuotannon
vähenemisen myötä entisten
turvetuotantoalueiden jälki-
käyttö korostuu jatkossa. EU:n
oikeidenmukaisen siirtymän
rahoitus saattaa aikanaan
tarjota mahdollisuuksia vaikka
kosteikkojen perustamiseen
turvekentille.

Kun kyse on vesien käsit-
telystä, pitää olla tarkkana,
ettei esimerkiksi kosteikko tee
haittaa yläpuolisten alueiden
kuivatukselle tai kosteikosta
valu kovilla sateilla liikoja vesiä
haittaamaan alapuolisia maa-
ja metsätiloja.

Alka kuitenkin näyttää, mil-
laista rahoitusta Suomessa
aikanaan on saatavissa. Lisäksi
kansalliset rahoitukset voivat
tukea turvemaiden peltöjen tai
metsäojitusalueiden vesien-
säätöoperaatioita maaseudun
hiilipäästöjen vähentämiseksi.

Avoin tieto ja julkiset
digi-palvelut helpottavat vil-
jelijöiden, metsänomistajien,

neuvojien ja tutkijoiden työtä.
Kun julkinen palvelu on tuo-
tettu verovarolla, ei palvelun
käyttäjistä tule ohjelmisto-
yrityksestä riippuvaista eikä
tuotekehityskulujen maksajaa.
Lisäksi julkisen palvelun mah-
dolliset ohjelmistolisenssit
ovat yleensä kohtuuhintaisia.

Uudet digitaaliset vesien-
sojeluun suunnitellut työkalut
on kuitenkin nähtävä päätök-
senteon apuvälineinä. Metsä-
ja pelto-ojituksiin on aina
hyvä tarkistaa lupamenettelyt
ennalta sekä hankkia asiaan-
kuuluvat luvat hyvissä ajoin,
jotteivät työt viivästy.

Toisin oli ennen. Huittisten
ja Ylistaron suurtulvat eivät
kysyneet keneltäkään ennalta
lupia.

Otto Läspä

MMM

Risto Lauhanen

MMT

Seinäjoen ammattikorkeakoulun
Ruoka-yksikkö